

Pericopa VaEra - Ce au băut egiptenii în zilele plăgii de sânge? [anul 5784]

Prima din cele zece plăgi aduse de Dumnezeu pe egipteni a fost cea de sânge. Întâi ea este descrisă pe scurt, când Domnul l-a trimis pe Moise (Moșe) să avertizeze Faraonul (Exod 7:17-18). După ce Faraonul a refuzat să trimită evreii, Moise a primit porunca să-i spună lui Aaron (Aharon) să efectueze prima plagă, ea este descrisă în amănunte: „ Domnul i-a spus lui Moise: Spune-i lui Aaron, i-ați toiagul și întinde-ți mâna peste apele Egiptului, peste râurile lor și peste canalele lor și peste iazurilor lor și peste toate adunările lor de ape – și ele vor deveni sânge. Și va fi sânge în toată țara Egiptului, chiar și în [vase de] lemn și piatră ... și toată apa care era în Nil s-a preschimbat în sânge. Peștele care era în Nil a murit și Nilul s-a uscat, iar egiptenii nu au putut să bea apă din Nil și sângele a fost în toată țara Egiptului ... Iar toți egiptenii au săpat în jurul Nilului după apă de băut, căci nu puteau să bea din apele Nilului. Și s-au împlinit șapte zile după ce Domnul lovise Nilul” (Exod 7: 19-25).

Întrebarea inevitabilă care se ivește în acest caz este ce au băut egiptenii în aceste zile? După textul biblic pare că această plagă ar fi durat șapte zile. Dacă într-adevăr așa a fost, se accentuează problema cum au supraviețuit egiptenii în aceste zile fără apă.? E adevărat că în atenționare s-a spus apele Nilului, însă în porunca pe care a primit-o Aaron „întinde-ți mâna peste apele Egiptului, peste râurile lor și peste canalele lor și peste iazurilor lor și peste toate adunările lor de ape – și ele vor deveni sânge. Și va fi sânge în toată țara Egiptului, chiar și în [vase de] lemn și piatră ... și toată apa care era în Nil s-a preschimbat în sânge”. De aici reiese că toată apa Egiptului s-a transformat în sânge. Așa au înțeles și înțelepții din Talmud aceste versete, adică este vorba de toată apa Egiptului, inclusiv rezervele oamenilor în case. Atunci, ce oare au băut egiptenii?

Înțelepții care au semnalat această problemă, ei și urmașii lor de-a lungul anilor, au propus câteva soluții. Noi vom prezenta aici patru din aceste propuneri.

1. **Apă sărată.** Din interpretarea înțelepților reiese că plaga de sânge nu i-a lovit pe evrei. Ei aveau rezerve de apă în gospodării și puteau bea chiar și din Nil. Această afirmație se bazează pe următorul dicton din Mișna, tractatul Avot 5:4 (numit și Pirkei Avot): „Zece minuni au fost făcute pentru strămoșii noștri în Egipt”. Rambam explică aceste zece minuni „ele sunt salvarea evreilor de la cele zece plăgi, căci fiecare plagă era vizată doar peste egipteni, fără [să atingă] Israelul”. Mulți alții comentează la fel. Diferite midrașim adaugă că din același izvor, egiptenii căpătau sânge, iar evreii – apă.

În câteva midrașim avem descrieri realiste ale situației: „Egipteanul vedea bidoane pline de apă în mâinile evreilor și le spunea, te rog dă-mi și mie să beau puțin. Le lua în mână și apa se făcea sânge. Alții propuneau să bea din același pahar. Apa de acolo se împărțea în două: jumătate – partea evreului era apă, iar jumătatea egipteanului era sânge, după cum este scris „Că a prefăcut în sânge canalele Nilului lor și că n-au putut să bea din râurile lor” (Psalmi 78:44). Apa aceasta pe care ei o vedeau în mâinile evreilor era apă „vie” (proaspătă, potabilă) din care ei nu puteau să bea. De aceea, ei beau apă sărată (Hamidraș Hagadol, Margaliot, p.118).

Aceeași explicație că egiptenii au fost nevoiți să bea apă sărată care nu este potabilă aduce și marele înțelept Rasag (Rabi Saadia Gaon, Irak-Egipt, sec. 9-10). El adaugă și un argument textual-lingvistic. În limba ebraică există o formă de legătură între două substantive, un fel de genitiv. La această formă există pentru „apă” două cuvinte. Una care vine direct de la *mayim* מַיִם, forma *mey* מַי, iar a doua *meimei* מַיִמַי. Rasag ne învață că oriunde apare forma de *meymey* este vorba de apă potabilă, iar unde apare *mey* este apă care nu este de băut (în traduceri bune *meymey* apare la plural „ape”, iar *mey* la singular, „apă”). În text apare că plaga de sânge a lovit doar „apele Egiptului”, adică doar apa potabilă. Așa că egiptenii puteau să bea apă sărată, care nu este potabilă și care nu s-a transformat în sânge. Egiptenii puteau să o bea.

2. **Apă cumpărată de la evrei.** Spre deosebire de ideea precedentă, sunt midrașim care prezintă o altă teorie. În midraș Tanhuma, VaEra și în altele apare ideea următoare: „Rabi Avon Halevi a spus: De la plaga de sânge evreii s-au îmbogățit. Cum? Erau un egiptean și un evreu vecini și bidonul era plin cu apă. Egipteanul mergea să-și umple găleata, dar apa care ieșea se prefăcea în sânge. Venea evreul și bea apă tot de acolo. Egipteanul îi spunea, dă-mi puțin din apa ta să beau, evreul îi dădea, iar ea se făcea sânge. Atunci îi spunea, hai să bem amândoi din găleată deodată. Evreul bea apă, iar egipteanul sânge. Doar când egipteanul cumpăra apă de la evreu, putea s-o bea. Așa că evreii s-au îmbogățit”.

După Rabi Avon Halevi, apa pe care au cumpărat-o egiptenii de la evrei a rămas apă și astfel au putut ei să bea apă potabilă, pură toată perioada plăgii după ce au plătit pentru ea.

3. **Numai apele vizibile ale Nilului s-au transformat în sânge.** Unii înțelepți susțin că plaga de sânge n-a lovit toate apele Egiptului, ci doar în apele vizibile. În midrașul Șmot Raba 9:11 citim: „Toți egiptenii au săpat în jurul Nilului – Rabi Lehuda spune, doar în Nil au fost lovite, iar Rabi Nehemia spune: atât cele de deasupra cât și cele de dedesubt au fost lovite. El întreabă, de ce scrie că egiptenii au săpat? Rabi Nehemia i-a spus: deoarece egiptenii au observat că doar apa care a fost vizibilă lui Moise și Aaron se transformă în sânge, ei au săpat să scoată apă pe care ei nu o văzuseră”.

Aici avem o dispută între cei doi înțelepți de înțelegerea frazei „Toți egiptenii au săpat în jurul Nilului după apă de băut”. După Rabi Nehemia ei au săpat, dar nu au găsit fiindcă toate apele Egiptului s-au transformat în sânge - atât cele de deasupra cât și cele de dedesubt. Toate săpăturile au fost bineînțeles pe degeaba. Scriptura descrie aici acestea ca săpături inutile.

Rabi Lehuda însă crede că egiptenii au găsit apă potabilă în jurul Nilului și aceasta este semnificația „doar în Nil au fost lovite”. Cu alte cuvinte, doar apele vizibile ale Nilului au fost lovite, iar în cele ascunse sub pământ egiptenii au găsit apă. De aici, înțelepții mai târzii au dedus că nu numai sub pământ erau ape curate, ci și în bidoanele lor au rămas ape curate.

4. **Plaga de sânge a ținut timp scurt.** Rabi Iosef Behor Șor, un înțelept din Franța, sec. 12 scrie că el crede că apa s-a transformat în sânge doar o singură dată. De îndată ce sângele s-a coagulat, toți peștii din Nil au murit. După aceea apele au revenit, însă egiptenii nu au putut să bea apă nu din cauză că era sânge, ci apa care s-a reîntors era împuțită și acoperită toată cu pești morți.

Rabi Șor ne mai spune că așa putem înțelege mai bine versetul „Dar magii Egiptului au făcut aidoma cu incantațiile lor” (Exod 7:22). Întrebarea este, de unde aveau magii apă ca să facă această demonstrație, dacă toată apa se transformase în sânge? Putem explica mai bine, dacă arătăm că în Nil s-au întors din nou apele care erau sânge. Cu alte cuvinte, egiptenii aveau apă de băut, doar nu întotdeauna din același izvor.